

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Haapala Anu Marja Anneli	Telia Tunnistus	26.01.2023 08:15:16 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (9 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle

1.11.2021 – 31.10.2022

Loppuraportti

Sisällys

1	Kuvaus hankkeen tavoitteista ja keskeisistä toiminnoista	1
2	Hankkeen organisaatio ja keskeiset yhteistyötahot	6
3	Selvitys hankkeen toteutuneesta rahoituksesta ja kustannuksista	7
4	Hankkeen tulokset ja vaikuttavuus	7
5	Hankkeen tulosten hyödyntäminen jatkossa	7
6	Ilmoitus hankkeeseen liittyvän aineiston säilytyspaikasta	7
7	Allekirjoitus ja päiväys	7

1 Kuvaus hankkeen tavoitteista ja keskeisistä toiminnoista

Klusterille elinvoimaan hankkeen tavoitteena oli käynnistää Etelä-Savon ruoka-alan klusterin toiminta ja rekisteröidä klusteri European Cluster Collaboration Platformille (ECCP). Hankkeen määrälliset tavoitteet liittyivät klusterin rekisteröitymiseen: vähintään yhdeksän yritystä ja kuusi tutkimus-, koulutus- tai neuvontaorganisaatiota on sitoutunut klusteritoimintaan. Tämän lisäksi haluttiin vahvistaa ja laajentaa kansainvälisistä yhteistyötä. Tavoitteeksi asetettiin yhteistyö vähintään kolmen kansainvälisen verkoston tai alustan kanssa. Hankkeen laadulliseksi tavoitteeksi asetettiin hankkeen koettu hyöty, yhteistyön tiivistyminen yritysten ja yhteisöjen välillä ja laajeneva kansainvälinen yhteistyö.

Hankkeen keskeisimmät toiminnot liittyvät kolmeen kokonaisuuteen: toimijoiden kiinnostuksen kartoittaminen ja yhteinen tavoiteasetanta, klusterin toimintaperiaatteet ja palvelut sekä klusterin alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen.

1.1 Toimijoiden kiinnostuksen kartoittaminen ja yhteinen tavoiteasetanta

Klusterin perustamisen taustasta ja hyödyistä järjestettiin kaksi samansisältöistä infotilaisuutta verkkototeutuksina (2.2. ja 8.2.2022), joihin osallistui yrityksistä ja sidosryhmistä 33 eri henkilöä (yhteensä infotilaisuuksissa oli 39 henkilöä). Infojen jälkeen järjestettiin kolme työpajaa, joissa käsiteltiin yritysten ja sidosryhmien toiveita ja tarpeita klusterityölle (etätillaisuudet 14.3. ja 13.4.2022) ja klusterin lähiajan toimintaa (lähitilaisuus Juvalla 29.9.2022). Työpajoihin osallistui 29 eri henkilöä (yhteensä työpajojen osallistujamäärä oli 52 henkilöä).

Työpajan tulosten läpikäyntiä ja keskustelua Juvalla Partalan Kuninkaankartanossa 29.9.2022.

Ruokaklusterin käynnistämisestä viestittiin alueen yrityksille ja muille sidosryhmille Etelä-Savon ruoka-alan ja ProAgria Etelä-Savon uutiskirjeissä, puhelimitse ja yrityskäynnein. Ruokaklusteriin sitoutui jäsensopimuksilla yhteensä 17 jäsentä, joista 11 on yrityksiä. Rekisteröinti ECCP alustalle tehtiin 1.7.2022 ja se hyväksyttiin 5.7.2022. Lisäksi Etelä-Savon ruokaklusteri oli esillä Farmari 2022 –messuilla omalla osastolla ja sitä esiteltiin messujen Saimaalavalla 30.6.2022.

Etelä-Savon ruokaklusterin esittelyä ohjelmalavalla ja omalla osastolla Farmari-näyttelyssä 30.6.-2.7.2022.

Etelä-Savon ruokaklusterin ohjelmallinen julkistamistilaisuus järjestettiin 6.9.2022 Etelä-Savon ammattiopisto Esedun tiloissa. Ohjelmaan kuului Etelä-Savon pääomarahaston ja tuotekehitystila Leevin esittelyt. Julkistamistilaisuuteen osallistui 34 henkilöä.

Maljan kohotus Etelä-Savon ruokaklusterille julkistamistilaisuudessa 6.9.2022.

Hanke perehtyi klusteritoiminnan organisoitumisen eurooppalaisiin malleihin ja haki toiminnan organisoimiselle vaihtoehtoja. Klustereiden toiminta on organisoitu monilla eri tavoilla. Joukosta löytyy erilaisia sopimus pohjaisesti rakentuneita verkostoja, osakeyhtiöitä kuin voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä. Esimerkiksi Tanskassa neljä alueellista ruokaklusteria yhdistyi vuodesta 2020 kansallisen klusteripolitiikan vauhdittamana yhdeksi kansalliseksi voittoa tavoittelemattomaksi Food&Bio klusteriksi <https://foodbiocluster.com/>. Ruokaklusterilla on yhdistyslain mukaisesti laaditut säännöt. Tämän järjestelyn etuna on selkeys ja läpinäkyvyys.

Etelä-Savon elintarvikealan kehittämissyhistys, Ekoneum ry, muodostaa pohjan ruoka-alan klusterin toiminnalle, onhan sen taustalla 20 vuoden yhteistyö alueen ruoka-alan kehittäjien välillä. Ekoneumin nykyisten sääntöjen mukaan yhdistykseen voi liittyä ruoka-alan kehittämis- koulutus- ja neuvontajärjestöjä varsinaisiksi jäseniksi. Kannattajajäsenille ei ole erityisvaatimuksia.

Ekoneumin toiminnan nykyinen tarkoitus ja päätöksenteko ei palvele klusterin tarpeita, jossa yrityksillä ja muilla sidosryhmillä on oltava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon. Ekoneum ry:n hallitus keskusteli Ekoneumin ja ruokaklusterin keskinäisestä suhteesta, eikä vielä tässä vaiheessa nähnyt järkeväksi muuttaa yhdistyksen toiminnan tarkoitusta ja sääntöjä. Tarvitaan myös lisätietoa siitä, millainen tarve ja mahdollisuus yhdistyksellä on kantaa klusterin toimintaan liittyvää taloudellisista vastuuta klusteritoiminnan laajentuessa.

Ekoneum.com-sivujen ulkoasua muokattiin ja Etelä-Savon ruokaklusterin suomen- ja englanninkieliset sivut linkitettiin niiden yhteyteen. Ruokaklusterin sivut löytyvät: [Etelä-Savon Ruokaklusteri — Ekoneum](#)

1.2. Klusterin toimintaperiaatteet ja palvelut

Klusterin toiminnalle keskeistä on yhteistyö alueen yritysten ja muiden sidosryhmien, kuten kuntien ja niiden elinkeinotoimen kanssa. Klusterin toiminta hyödyttää laajempaa yritysjoukkoa kuin siihen sitoutuneita yrityksiä. Ruokaklusterin toiminnan lähtökohtana on Vastuullinen, menestyvä ja muutosjoustava Etelä-Savon ruoka-ala - Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelma 2021–2027 (Harmoinen ym. 2021).

Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle -hankkeen järjestämissä työpajoissa käsiteltiin yritysten ja sidosryhmien toiveita ja tarpeita klusterityölle. Työpajojen teemat olivat:

- Miten ruoka-alan verkosto – Etelä-Savon ruokaklusteri – palvelisi sinua parhaiten? (14.3 ja 13.4.2022)
- Miten ruokaklusteri toimii lähitulevaisuudessa? (29.9.2022).

Työpajojen osallistujat pitivät klusterin mahdollisina hyötyinä viiden vuoden kuluttua verkostoitumista ja yhteistyömahdollisuuksia, ruoka-alan arvostuksen ja kannattavuuden nousua sekä eteläsavolaisen ruokabrändin ja ruokamatkailun nousua sekä uusien ruokayritysten ja tuote- ja prosessi-innovaatioiden syntymistä. Tähän pääsemiseen tarvitaan logistiikka- ja jakelukanavaosaamista ja monenkeskistä yhteistyötä. Hidasteena kehitykselle nähtiin heikko kannattavuus sekä osaavan työvoiman ja kansainvälisten osaajien vaje.

Ruokaklusterin tuottamina palvelujen toivottiin keskittyvän kolmeen teemaan:

- Tiedontuotanto ja osaamista vahvistavan yhteistyön organisointi (mm. Hankeyhteistyön kautta)
- Tiedontuotanto ja tukitoimintoja myynninedistämisestä, uusista rahoitusmalleista ja markkinoillepääsystä
- Tuotekehityksen, näkyvyyden ja markkinoillepääsyn tukitoimet

Klusterin lähiajan toimintaa käsittelevässä työpajassa nousi esille toiveita tapahtumista ja tilaisuuksia, jotka liittyisivät esimerkiksi kuluttajakäyttäytymiseen, globaaleihin trendeihin ja heikkoihin signaaleihin, ruokaklusterin jäsenten keskinäisen tutustumisen ja yhteistyön edistämiseen, valtakunnallisten palvelujen ja asiantuntijoiden, kuten elintarvikemarkkinavaltuutetun, toiminnasta tiedottamista, vertaisoppimista ja erilaisia opintomatkoja.

Klusterin toiminnan ohjaamisessa ohjausryhmätyöskentelyä pidettiin hyvänä vaihtoehtona, kunhan siinä ovat eri tahot tasapuolisesti edustettuna. Vuosittaista, alakohtaista ja/tai teemallista suunnittelua pidettiin tarpeellisena. Klusterin pitäisi näkyä ja kuulua myös osana kuntien päätöksentekoa ruoka-alan edustajana, toimia hankekoordinaattorina ja tuoda kuluttaja lähemmäs tuottajia ja jalostajia. Ulkoisessa ja sisäisessä viestinnässä kannattaa käyttää monipuolisesti erilaisia viestintäkanavia. Viestintätyyliltä toivottiin napakkuutta ja selkeyttä.

Työpajojen koosteraportit löytyvät hankkeen sivuilta: [Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle - Xamk](#)

Klusterin viestintää varten suunniteltiin Etelä-Savon ruokaklusterille logo ja kotisivut. Ruokaklusteria on rakennettu Ekoneum ry:n toiminnan perustalle, joten Ekoneumin brändivärejä hyödynnettiin myös ruokaklusterin logon värivalinnoissa. Ruokaklusterin kotisivut rakennettiin Ekoneumin, ekoneum.com, sivuston yhteyteen. Oman sivuston rakentaminen olisi edellyttänyt erillisen domainin hankintaa. Tähän ei ryhdytty vielä, koska haluttiin jättää mahdollisuus Etelä-Savon ruokaklusteri – South Savo Food Cluster –nimen terävöittämiseen ja tarvittaessa muuttamiseen. Ruokaklusterin sivusto tehtiin sekä suomeksi että englanniksi. Sinne koottiin perustietoa klusterista (visio, tavoitteet, palvelut, jäsenet ja yhteystiedot) ja Etelä-Savon ruoka-alasta.

Miten ruokaklusteri toimii lähitulevaisuudessa? -työpajassa 29.9.2022 keskusteltiin Etelä-Savon ruokaklusterin viestinnästä. Keskusteluissa tuli selkeästi esille, että ruokaklusterille tarvitaan erilliset omat kotisivut, joihin kootaan palvelut, tapahtumat ja ruoka-alaan liittyvää tietoa. Muiden viestintäkanavien, kuten sähköposti, some ja tekstiviestit, kautta voidaan lähettää klusterin jäsenille selkeitä, lyhyitä viestejä, jotka voidaan linkittää kotisivuilla oleviin tarkempiin infoihin. Syksyn aikana käynnistettiin ”Etelä-Savon ruokaklusteri tiedottaa” sähköpostiviestintä.

1.3 Klusterin alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen

Hankkeen aikana käynnistettiin yhteistyö Pohjois-Savon Agri-Food Clusterin kanssa. Suunnittelu yhteisen tilaisuuden järjestämisestä aloitettiin, mutta tilaisuuden järjestäminen sovittiin loppuvuodeksi 2022 tai vuoden 2023 alkupuolelle.

BEM Mikkeli klusterin vetäjä Panu Jouhkimo jakoi kokemuksia klusterin vetämisestä ja klusterin laatuauditoinnin prosessista (Pronze Label).

Building Clusters Ecosystem Collaboration and RIS3 Communication in South Savo –hankkeen kanssa tehtiin yhteistyötä tulevien tilaisuuksien suunnittelussa ja klusterin viestintämateriaalin tuottamisessa. Hankkeen toteuttajat osallistuivat Itä- ja Pohjois-Suomen alueen järjestämiin tilaisuuksiin ja yhteiseen klusterityöskentelyyn. Etelä-Savon ruokaklusteri liittyi NorwichHub –klusteriverkoston jäseneksi.

Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin mm. EU Smart Specialization Agrifood Platform/ Traceability & Big data Platformin kanssa ja Smart AgriHubs -verkostoyhteistyössä. Kansainvälistä ja samalla alueellista yhteistyötä tehtiin European Regions of Gastronomy Saimaa 2024 –hakua koordinoivien ja hallinnoivien tahojen kanssa. ECCP alustan kautta saatiin yhteydenotto Meksikosta, Coliman alueen informaatioteknologiaan keskittyvältä ClusterTic organisaatiolta. ClusterTic tarjosi alkutuotannon tietojärjestelmää kokeiluun Etelä-Savon alueella. ProAgria Etelä-Savo perehtyy järjestelmään ja arvioi sen käytettävyyttä ja potentiaalia Etelä-Savossa/Suomessa.

2 Hankkeen organisaatio ja keskeiset yhteistyötahot

Hankkeen hallinnoija oli Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy. Osatoteuttajia olivat Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, Luonnonvarakeskus, ProAgria Etelä-Savo ja Etelä-Savon koulutus Oy.

Keskeisimmät yhteistyötahot olivat ruoka-alan yritykset ja muut sidosryhmät, kuten Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon ELY-keskus, Leader-ryhmät, Mikkelin kaupungin kehitysyhtiö Miksei Oy, alueen kuntien elinkeinotoimijat ja MTK-Etelä-Savo.

3 Selvitys hankkeen toteutuneesta rahoituksesta ja kustannuksista

Kustannukset	XAMK	HY Ruralia	LUKE	Esedu	ProAgria	Yhteensä
1. Palkkakustannukset	41 851,11	24 069,69	6 597,73	10 909,20	6 706,25	90 133,98
2 Ostopalvelut	5 158,40	0,00	0,00	0,00	0,00	5 158,40
3 Muut kustannukset	749,60	0,00	0,00	0,00	0,00	749,60
Kirjanpito yhteensä	47 759,11	24 069,69	6 597,73	10 909,20	6 706,25	96 041,98
4 Flat rate	10 044,27	5 776,73	1 583,46	2 618,21	1 609,50	21 632,16
Kustannukset yhteensä	57 803,38	29 846,42	8 181,19	13 527,41	8 315,75	117 674,14
5 Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettokustannukset yhteensä	57 803,38	29 846,42	8 181,19	13 527,41	8 315,75	117 674,14

Rahoitus	XAMK	HY Ruralia	LUKE	Esedu	ProAgria	Yhteensä
1 Haettava EAKR- ja valtion rahoitus 80 %	46 242,70	23 877,13	6 544,95	10 821,93	6 652,60	94 139,31
2. Ulkopuolinen rahoitus/Mli kaup	9 673,00	5 424,00	1 472,62	2 434,74	1 497,00	20 501,36
3 Muu julkinen rahoitus	1 887,68	545,28	163,62	270,74	166,15	3 033,47
Rahoitus yhteensä	57 803,38	29 846,41	8 181,19	13 527,41	8 315,75	117 674,14

4 Hankkeen tulokset ja vaikuttavuus

Hankkeen tuloksena Etelä-Savossa on ECCP alustalle rekisteröitynyt Etelä-Savon ruokaklusteri, jonka toimintaa on suunniteltu ja käynnistetty yhdessä klusterin jäsenten ja muiden sidosryhmien kanssa. Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle -hankkeen aikana tuli kuitenkin näkyväksi olemassa oleva tahtotila Etelä-Savon ruoka-alan kehittämiseen ja yhteistyön tiivistämiseen. Hanke toi jo sen toteutusaikana lisää syvyyttä ja laajuutta ruoka-alan kehittämiseen Etelä-Savossa.

Hankkeen aikana käynnistettiin ylimaakunnallinen yhteistyö ruokaklustereiden välillä sekä vahvistettiin kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja ja kontakteja.

5 Hankkeen tulosten hyödyntäminen jatkossa

Hankkeen tuloksia hyödynnetään ruokaklusterin toiminnan suunnittelussa ja suuntaamisessa. Hanke loi hyvän pohjan Etelä-Savon ruokaklusterin toiminnan viemiselle eteenpäin

Tuloksia on hyödynnetty klusterin tulevan toiminnan ja uusien kehittämishankkeiden suunnittelussa

6 Ilmoitus hankkeeseen liittyvän aineiston säilytyspaikasta

Hankkeen aineisto (muu kuin taloushallinnon aineisto) tallennetaan ja arkistoidaan tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti Dynasty-asianhallintajärjestelmään.

Kirjanpitoaineisto, osto- ja matkalaskut sekä myyntilaskut käsitellään hankkeen aikana toimintokohtaisissa järjestelmissä ja arkistoidaan Visman Archive –järjestelmään. Niiltä osin kuin asiakirjoja ei ole tallennettu järjestelmiin, arkistoidaan hankkeiden asiakirjat paperisina. Paperisten aineistojen säilytyspaikka on Mikkelin kampus, Xamkin päätearkisto MB007-011, Patteristonkatu 2, Mikkeli.

7 Allekirjoitus ja päiväys

Mikkeli

Anu Haapala, tutkimusjohtaja